

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
ВІТОМСЬКОЇ МАРИНИ ВАЛЕНТИНІВНИ
«ФОРМУВАННЯ АКТИВНОСТІ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ДІТЕЙ
ПЕРІОДУ ПЕРШОГО ДИТИНСТВА З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО
СПЕКТРУ В ЗАГАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ ЕРГОТЕРАПІЇ» на здобуття
ступеня доктора філософії
з галузі знань 22 Охорона здоров'я
за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

У відповідності до п. 11 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 на кафедрі фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України 15 вересня 2023 року Вітомською Мариною Валентинівною було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Формування активності повсякденного життя дітей періоду першого дитинства з розладами аутистичного спектру в загальній програмі ерготерапії» та її обговорення (науковий керівник – кандидат медичних наук, доцент Гаврелюк Світлана Василівна).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії було прийнято рішення надати здобувачу Вітомській Марині Валентинівні позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Розлади аутистичного спектру (РАС) є складним порушенням нервової системи, яке зазвичай проявляється в ранньому дитинстві, характеризується постійним дефіцитом соціальної комунікації та взаємодії в різних контекстах, наявністю обмежених, повторюваних моделей поведінки, інтересів або діяльності, а також зберігається впродовж усього життя. РАС впливає на те, як людина ставиться до оточуючих і навколишнього світу. «Труднощі сенсорної обробки» при РАС пов'язані з проблемами поведінки, соціалізації та впливають на освіту, стосунки та участь у повсякденному житті. Гіперреактивність може бути пов'язана зі складною поведінкою, такою як агресія, або потреби додаткового «безпечного простору» у домі. Поганий руховий контроль також впливає на участь у повсякденному

житті. Крім того діти можуть регресувати у навичках, які вони колись засвоїли. Існує значний потенційний тягар, для батьків та служб охорони здоров'я пов'язаний з РАС.

Раннє лікування та послуги терапії РАС пов'язують з поліпшенням результатів. Ерготерапія є однією з найбільш поширених терапій, які надаються особам з РАС. Ерготерапевти допомагають людям та їхнім сім'ям, займаючись, зокрема, розвитком навичок у самообслуговуванні, іграх, а також шкільних та навичок виробничої діяльності. Водночас для досягнення основних цілей ерготерапевтами широко використовується сенсорно-інтегративна терапія (СІТ) та сенсорні втручання для дітей з РАС. Проте у наукових роботах згадується про недостатню кількість наукових досліджень присвячених ерготерапії при РАС. Представлена до розгляду дисертаційна робота Вітомської Марини Валентинівни спрямована на теоретичне та практичне вирішення згаданих проблем.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано на кафедрі фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України відповідно до Плану Науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. за темою 4.2 «Організаційні та теоретико-методичні основи фізичної реабілітації осіб різних нозологічних, професійних та вікових груп» (номер державної реєстрації 0116U001609), керівник теми – к.фіз.вих. Балаж М. С., та Плану Науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 4.1 «Підвищення рівня функціональної незалежності та заняттєвої участі осіб різних нозологічних груп за допомогою програм ерготерапевтичних втручань» (номер державної реєстрації 0121U107532), керівник теми – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Лазарева О. Б., к.фіз.вих. Балаж М. С. Автор – співвиконавець тем. Внесок здобувача полягає у дослідженні ефективності ерготерапії серед дітей з РАС.

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що в роботі:

- уперше отримано результати порівняння ефективності трьох підходів до ерготерапевтичних втручань впродовж реабілітаційної програми за показниками активності повсякденного життя, сенсорного профілю та якості життя дітей періоду першого дитинства з РАС;

- уперше отримано дані щодо динаміки самообслуговування, мобільності, соціальної функціональності, сенсорного профілю та якості життя під впливом реабілітаційної програми з консультаціями ерготерапевта для дітей періоду першого дитинства з РАС;

– уперше отримано дані щодо динаміки самообслуговування, мобільності, соціальної функціональності, сенсорного профілю та якості життя під впливом реабілітаційної програми з консультаціями та заняттями з ерготерапевтом для дітей періоду першого дитинства з РАС;

– уперше отримано дані щодо динаміки самообслуговування, мобільності, соціальної функціональності, сенсорного профілю та якості життя під впливом реабілітаційної програми з консультаціями, заняттями та СІТ з ерготерапевтом для дітей періоду першого дитинства з РАС;

– підтверджено дані про позитивний вплив ерготерапії з використанням СІТ на активність повсякденного життя дітей з РАС;

– доповнено дані про ефективність ерготерапевтичних втручань та реабілітаційних програм з ерготерапією для дітей з РАС;

– доповнено дані про вплив СІТ на показники активності повсякденного життя, сенсорного профілю та якості життя дітей з РАС;

– доповнено дані про активність повсякденного життя, особливості сенсорного профілю, якість життя при РАС;

– доповнено дані про ефективність ерготерапевтичних втручань серед осіб, які мають проблеми з обробкою та інтеграцією сенсорної інформації.

Практичне значення. Отримані результати сприяють розвитку ерготерапії, як складової комплексного підходу в реабілітації дітей з РАС в Україні. Отримані результати впроваджені у процес відновлювальної терапії дітей з РАС у центрі фізичної реабілітації «Фенікс», у навчальний процес кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України, зокрема в лекційні курси «Ерготерапія в педіатрії», «Ерготерапія в програмах раннього втручання та першого дитинства» та «Терапевтичні заняття і вправи у ерготерапії», що підтверджено відповідними актами впровадження.

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в роботі результати дозволяють систематизувати наукові і науково-методичні дані щодо ролі ерготерапії у реабілітації дітей з РАС, а також доповнюють існуючі уявлення щодо змін активності повсякденного життя, сенсорного профілю та якості життя дітей періоду першого дитинства з РАС впродовж реабілітаційних програм з ерготерапією.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення та висновки, що висвітлені у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних методів дослідження.

Отримані результати дослідження базуються на достатньому фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість

основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечений значним обсягом дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів математичного опрацювання матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня.

Наукові результати дисертації висвітлені в 5 наукових публікаціях: 3 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 2 публікації апробаційного характеру.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження представлені на XIII Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь і олімпійський рух» (Київ, 2020); XI Міжнародній науково-методичній конференції «Сучасні технології в галузі фізичного виховання, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (Харків, 2021).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження було сформульовано із науковим керівником. Автором самостійно проаналізовано літературні посилання та передовий досвід. Всі розділи власних досліджень, висновки та аналіз отриманих результатів дисертації оформлені автором самостійно. Здобувачем сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим завданням. Дисертантом підготовлено матеріали для наукових публікацій та для впровадження наукових розробок у практику.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота Вітомської Марини Валентинівни на тему: «Формування активності повсякденного життя дітей періоду першого дитинства з розладами аутистичного спектру в загальній програмі ерготерапії» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію Вітомської Марини Валентинівни «Формування активності повсякденного життя дітей періоду першого дитинства з розладами аутистичного спектру в

загальній програмі ерготерапії» та наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок у всіх захищених за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, являє собою повністю завершену наукову працю, під час підготовки якої застосовувалися сучасні методи досліджень, має наукову новизну, практичне значення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, нове розв'язання актуального наукового завдання, адекватна поставленій меті та містить висновки, які відповідають завданням. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пп. 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та рекомендується до захисту з метою присудження здобувачу Вітомській Марині Валентинівні ступеня доктора філософії з галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Комісія рекомендує ректору НУФВСУ утворити спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації **Вітомської Марини Валентинівни** з метою присудження їй ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Кашуба Віталій Олександрович, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Бісмак Олена Василівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Нестерчук Наталія Євгенівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії Національного університету водного господарства та природокористування;

опонент: Боднар Іванна Романівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського;

опонент: Мусієнко Олена Володимирівна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання, спорту і здоров'я Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького.

Висновок підготувала комісія у складі:

Д.фіз.вих., професор

В. О. Кашуба

Д.фіз.вих., професор

О. В. Бісмак

Голова засідання,
д.фіз.вих., професор

О. Б. Лазарева

Підписи Кашуби В. О., Бісмак О. В., Лазаревої О. Б. засвідчую

Нагаловшик віділеєв кадреєв Ленад Олександрівна
27.09.2023 р.

